

Eesti ettevõtlikus ootab rohkem rakendusharitud noori

Vastutustundlik, kooshoidev ja haritud rahvas on riigile kõige olulisem, teiseks ettevõtlus. Praegu õpetatakse koolis ettevõtlust liiga vähe. Ettevõtlikkuse kasvatamine ei eelda tingimata akadeemilist kõrgharidust, rohkem oleks vaja populariseerida rakenduslikku (kõrg-)haridust ja arusaama, et ainus õige amet ei ole tippjuht.

Eestis õpib praegu 67 000 noort ülikoolides ja näiteks viis korda suuremas riigis Šveitsis ainult umbes 111 000. Ilmselt pole nt paljudel Šveitsi kellasseppadel akadeemilist kõrgharidust ega ka enamikul Šveitsi väikeste ja kesksuurte firmade juhtidel ning omanikel, aga sellegipoolest on nad väga edukad ja nende firmad annavad tööd 75%-le riigi töoga hõivatud elanikkonnale.

Eestis üritavad paljud iga hinna eest saada akadeemilist kõrgharidust, samal ajal kurdavad kohalikud (tootmis-) ettevõtjad professionaalsete keskastmejuhtide puudust. Ühe mu sõbra naine ostis paar aastat tagasi osaluse turufirmas lihtsalt näitamaks, et tubli naine saab selles valdkonnas vähemalt sama hästi hakkama kui mehed. Saabki, ja valdkond on väga tulus! Harry Egipti nõukogudeaegseid reklaame, mis kutsusid rokkmuusika saatel noori kutsekoolidesse, võiks lasta pisut kaasajastada ja uuesti näidata.

Praktilised oskused. Sellal kui praegusest suurem hulk noori võiks suunduda kutse- ja rakenduskõrgkoolidesse, peaks latti ülikoolilõpetajate jaoks olema eriti kõrgel. Praegu on paljude tööandjate jaoks probleem, et ülikoolilõpetajatel ei ole piisavalt praktilisi oskusi, et alustada edukalt tööd. Kõik Eesti ülikoolid võiksid luua tugevad vilistlasorganisatsioonid ja tasapisi juurutada traditsiooni, et vilistlasele oleks auasi organiseerida vähemalt ühele tudengile praktika koht igal aastal ja kaasa aidata praktilise kursuse või magistritöö teema valimisel. Siin võiks eeskujuks tuua Rootsi ning näiteks Stockholm'i ja Uppsala ülikooli.

Haridusteema alla kuulub ka ajateenistus. Väga hea, et Eesti on säilitanud kaitsepoliitika, mis põhineb ajateenijate koolitamisel, ega ole valinud Läti suunda professionaalse sõjaväe poole. Aega teenima peaks saatma valdava enamiku noori – kas relvaga või ilma, see polegi nii oluline. Kui sõjaväeteenistus on hästi korraldatud, kasvatab see isamaalisust ja vastutustunnet, harjutab elama ja töötama koos teistega ning annab

AKU SORAINEN
edukas ja tõeline Sorainen asutaja ja väikemajandus

”**Paljudel Šveitsi firmajuhtidel pole kõrgharidust, aga nad on sellegipoolest väga edukad.**

kasulikku praktilisi ja tehnilisi oskusi noortele, kes on harjunud suurema osa ajast kodus arvuti näppima.

Pärmad saavad sõjaväes juba ka esimese väärtusliku võimaluse harjutada juhtimist (nt Soomes eeldatakse tihti juhupositsioonile kandideerivalt mehelt reservohvitserikooli läbimist). Ka kulub nooremale põlvkonnale marjaks ära distsipliini ja sportliku eluviisiga harjumise võimalus. Iisrael on ekstreemne, aga siiski hea näide, kuidas väikeses riigis on suudetud liita eri rahvused ja luua kõrge elatustase. Arvatakse, et ajateenistusel on selles suur roll.

Rohkem vastutust. Ettevõtluse ja haridusega käivad kaasas ka vabatahtlikud organisatsioonid ja ettevõtmised, MTÜd. Maksude madalal hoidmiseks peavad inimesed võtma ise rohkem vastutust. Võrdluseks saab tuua kõrge maksukoormaga Põhja- ja Lääne-Euroopa riiki, kus ongi harjutud, et riik vastutab ning hoolib kõige ja kõikide eest.

Riik võiks tagada piisavad ja vajalikud tööriistad ka vabatahtlike tuletõrjetele ja kiirabile. Vabatahtlike abipolitseinike koolitamine on hea algatus. See ei tähenda, et peaksime vähendama professionaalsete politseinike või politseinike hulka, vaid võtma vabatahtlikud juurde.

Maksude asjus on Eesti senised valitsused tegutsenud targalt. Maksusüsteem on lihtne ja ettevõtlust soosiv. Aga kas suudame hoida seda maksusüsteemi alles ka siis, kui Euroopa toetusfondidest tulevad miljardid eurod otsa saavad? Kui mitte, siis peaks alustama alkoholi-, tubaka- ja luksuseemete aktsiisi ning käibemaksu tõstmist.

Selle järel võiks tõsta tulumaksuvaba miinimumi või alandada madalalpalgaliste tulumaksu, et ümbrikupalku vähendada ja kasvada maksumaksjate hulka. 3–4% võrra võiks tõsta kõrgepalgaliste tulumaksu, aga mitte rohkem, et neid mitte välismaale peletada. Kehtestada tuleks ka sotsiaalmaksu lagi, et suudaksime kõrgemini tasustatavaid spetsialiste palgata ja siin hoida või sisse tuua, sest nemad omakorda loovad töökohti teistele.

On oluline, et maksukoormus ettevõtjatele, kõrgepalgalistele juhtidele ja spetsialistidele on talutav, et ei tekiks ajude ja kapitali väljavoolu riigist.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANISKE BANKI JA ÄRIPÄEVA ÄRIVÄRIMISKONKURSI L'EDUKAS EESTI.

